

Sodrás

Anyám kérdezte, minek beszélek, ha úgysem figyel rám senki. Mondhattam volna, hogy *én* figyelek magamra, de amikor az ember egyedül bolyong, nincs kedve viccelődni.

Inkább tovább fecsegetem, miközben anyám bölcsen hallgatott. Némasága betöltötte a szobát és benne engem is. A mélység lett az úr, szavaim a felszínre kergette.

De az óceán legmélyén is van élet. Lakói, e furcsa lények, a maguk módján alkalmazkodnak. Némelyik a nyomás hatására páncélt növeszt, mások ellaposodnak. Megtanulnak jóllakni az aláhulló dögökkel, a másnak nem kellő cefatokkal. És még világítani is – nem maguknak, csalétkül.

Követtem és amíg ő a vizes ruhákat pakolta, a mosógépre ülve hadartam elé, hogy messze keletre, az Indiai-óceán szigetei között él egy nép, akiket a tenger cigányainak neveznek. Nincs hazájuk, se part, amelyet otthonuknak vallanának. Követik a sodrást, kunyhóikat a nyílt vízre építik, de azokba csak aludni járnak. A napot a tengerben töltik évezredek óta. Bőrük sosem ázik ki, szemüket sem marja a só. Talán nem is egészen emberek.

Emlékszem, szerettem azt a filmet, amiben a főszereplő kopoltyút növeszt, a pisijét issza, és úgy óvja a kis citromfáját, mint azt a másik a páfrányt, amit a végén a kislány, amikor végre otthonra lel, elültet. Az is eszembe jutott, hogy az a másik, amikor éppen nem egy profi bérgyilkos, akkor kiváló bűvár. Versenyző, akit a mélységek vonzanak.

Mély levegőt vettem, befogtam az orrom. Jobb kezem ujjain számoltam a másodperceket. Minden ember képes egy percig visszatartani a lélegzetét. A tenger cigányai akár hat-nyolcig is. Az én rekordom három és fél. Szép teljesítmény, akkor is, ha figyelembe vesszük, hogy az én három és fél percemnek a kezdetben meglehetősen komótos másodpercei a vége felé gyorsabban szaldtak a közönséges órákon megszokottaknál.

Amikor az ember visszatartja a lélegzetét, egy kis lüktetés kezd el felcseperedni benne. A gyomorban jön világra, majd szépen belülről elkezd ki-tölteni az egész testét. A legtöbbször akkor adják fel és engedik szabadon, amikor már a torkukban is érzik a nyomást. Legkésőbb, amikor a halántékukon dübörög.

Huszonöt métert tudtam átúszni egyetlen levegővel. Ekkora a gyakorló medence. A többiekkel delfinest játszottunk: alámerültünk és belesikoltottunk a vízbe. Pontosan ugyanolyan hangja van a medence másik végében, mint a delfinek énekének.

A delfinek valójában sikoltoznak.

Alámerültem és elrugaszkodtam. Az első pár méterrel nincs gond. Viszont a medence felénél már nemcsak a mellkast és a torkot feszíti a lüktetés, de a fejet is. Hamar megtanultam, hogy a lélegzet mindig az övéihez vágyik. Érdemes kipréselni a levegőt, és az utolsó tíz métert üres tüdővel megtenni.

A víznek súlya lesz, a karok elnehezülnek. Az utolsó öt méteren a kép vörösfeketén lüktet a szem előtt. De ekkor megtörténik a csoda: a belső lüktetés átlépi a test szabta szűkös kereteket, és forrón magához öleli addigi fogvatartóját.

Lihegve kapaszkodtam a felszínen a mosógép peremébe: két és fél perc. Gyalázat.

A tenger cigányait Cook kapitány fedezte fel 1745-ben, folytattam. Anyám teregetett.

Persze nem volt igaz, de akkoriban még okosabb voltam a valóságnál, és – szemben a tényekkel – nekem mindig akadt mondanivalóm.

Anyám teregetett, az égen fehér vitorlák úsztak. A kapitány felismerve a tenger cigányainak képességeit, egy fiatal magával vitt világkörüli útjára. Nyár volt, ellentétben a 25 méteressel az 50 méteres medence fedetlen, és jó ezer méter mellett le lehet úszni benne, anélkül, hogy igazán forni kezdene.

Az egyik fordulónál észrevettem anyám barátnőjét, aki kint süttette magát. Integezni kezdtem, visszaintegetett. Alámerültem, elindultam felé. Közben Cook kapitány vacsorázott. Mint mindig, most is asztalához ültette a tenger cigányát, hogy mesélje el neki, mi mindent rejt a titkos világ, amibe bepillantást senki más nem nyújthat számára.

A gazdagon megterített asztal szinte megrogy a tenger gyümölcseinek sokaságától. A kagylók héja, a megannyi rák rózsabarna páncélja a gyertyák meleg fényét veri vissza. A kapitány ólomkristály poharába áttetsző, gyöngyöző almabort töltenek, pipára gyújt, tejfehér füstöt ereget, amelyben látom, ahogy alámerülök a barnamoszat rengetegbe. A levelek között apró, sárga fényű halat kergetek, amelyért egy tál fehér rizst is megadnának a partvidék kereskedői. Mintha egy hullócsillagot vennél üldözőbe az égen. A kapitány Angliára, egy régi almáskert kósza röptű szentjánosbogarára gondol.

Összezárt ujjakkal, szélesen húzom karjaimat. A csoportban senki se hajlandó úszószemüveget hordani. A szemünk, a bőrünk rég hozzászokott a klórhoz.

A tenger cigánya kifújja a maradék levegőt. Már a fejben lüktet a szív. Oda-
fent vihar közeleg. A vitorlák zúgnak, a hullámok csapkodnak, beszedik a nap-
ernyőket. Mindebből alant csak a bűgő moraj marad.

A hal ismét feltűnik, majd újra belevész a moszatlevelek sűrűjébe. A mell-
úszás megszokott karmozdulatával rántom szét a levélfüggönyt, és szegődök
a nyomába, mielőtt a felszínre kényszerítene a parancsoló légszomj, amely a re-
keszizmainkat rángatja.

De a függöny mögött nincs hal, csak egy lány. Vörös-feketén, lüktetve jön
felém. Magához szorít, ajkára vesz, szemébe zár. A kapitányt egy lágy kar szok-
nyák felhőjébe rántja az öreg almafa tövében, mialatt a háborgó tenger forr, és
kezében gyöngyöz a kristálypohár.

Mindketten zihálunk. Anyám barátnője kétségbeesetten noszogatja a fásult
medenceőrt, közben arra a pontra mutogat, ahol alámerültem. Mikor végre fel-
ocsúdik, azonnal magához ránt. Sűrű fekete haja az arcomra borul. Remeg.
Pólusaiból testünk minden találkozási pontján árad felém a Nap heve. Felnevet,
istenez, meg hogy milyen egy komisz gyerek vagyok...

És én egy szót se szólok.

Závorszky-Simon Márton: Háború után (zománcfesték, vászon, 150x150 cm, 2015)